

Manngerð og mikið breytt vatnshlot

Kristinn Einarsson

Ráðstefna vegna innleiðingar Vatnatilskipunar ESB

31. október 2008

Yfirlit

- Hugtök og skilgreiningar
- Hvenær má skrá yfirborðsvatnshlot sem manngert eða mikið breytt ?
- Flokkun, aðgreining og gæðapættir
- Möguleg beiting á Íslandi
- Skimun og skráning
- Viðmið og umhverfisviðföng

Hugtök og skilgreiningar

- **Vatnshlot:** Water body, body of water (e.).
Afmörkuð heild vatns af umtalsverðri stærð, skv. útbreiðslu eða eðli (Villa í Wikipedia á íslensku !)
- **Manngert vatnshlot:** Vatnshlot sem hefur orðið til vegna athafna mannsins
- **Mikið breytt vatnshlot:** Yfirborðsvatnshlot sem hefur verulega breytta eðliseiginleika vegna breytinga af mannavöldum, eins og tiltekið er af aðildarríkinu í samræmi við ákvæði II. viðauka
- **Yfirborðsvatnshlot:** Afmörkuð heild yfirborðsvatns af umtalsverðri stærð, svo sem stöðuvatn, miðlunarlón, vatnsfall, á eða síki, hluti af vatnsfalli, á eða síki, árósavatn eða strandsjávarkafli

Vatnatilskipun, 4.gr., 3.mgr.

- Aðildarríkin geta tilnefnt yfirborðsvatnshlot sem manngert eða mikið breytt ef:
- a) breytingar á vatnsformfræðilegum (hydromorphological) eiginleikum, sem væru nauðsynlegar til að vistfræðilegt ástand yrði gott, hefðu umtalsverð, skaðleg áhrif á:
  - i) umhverfið í heild,
  - ii) siglingar, m.a. hafnaraðstöðu, eða afþreyingu,
  - iii) starfsemi sem felur í sér geymslu á vatni, svo sem þar sem séð er fyrir drykkjarvatni, orkuframleiðslu eða áveitu,
  - iv) vatnsstjórnun, flóðavarnir, framræslu lands eða
  - v) önnur jafnmikilvæg, sjálfbær umsvif manna,
- b) markmiðin um ávinning af manngerðum eða breyttum eiginleikum vatnshlotsins geta ekki, vegna þess að þau eru e.t.v. ekki gerleg eða geta ekki vegna óhóflegs kostnaðar, náðst á sanngjarnan hátt með annarri aðferð sem yrði umtalsvert betri kostur með tilliti til umhverfissjónarmiða
- Geta ber sérstaklega slíkrar tilnefningar og færa rök fyrir henni í stjórnunarátætlunum fyrir vatnasviðaumdæmi, sem krafist er skv. 13. gr. og endurskoðuð er á 6 ára fresti.

Vatnatilskipun, 4.gr., 8.mgr.

- Við beitingu 3., 4., 5., 6. og 7. mgr. skal aðildarríki tryggja að beitingin útiloki hvorki né stefni í hættu markmiðum þessarar tilskipunar að því er varðar önnur vatnshlot á sama vatnasviðaumdæmi og að hún samrýmist framkvæmd annarrar umhverfislöggjafar Bandalagsins

Viðauki II – Grein 1.1

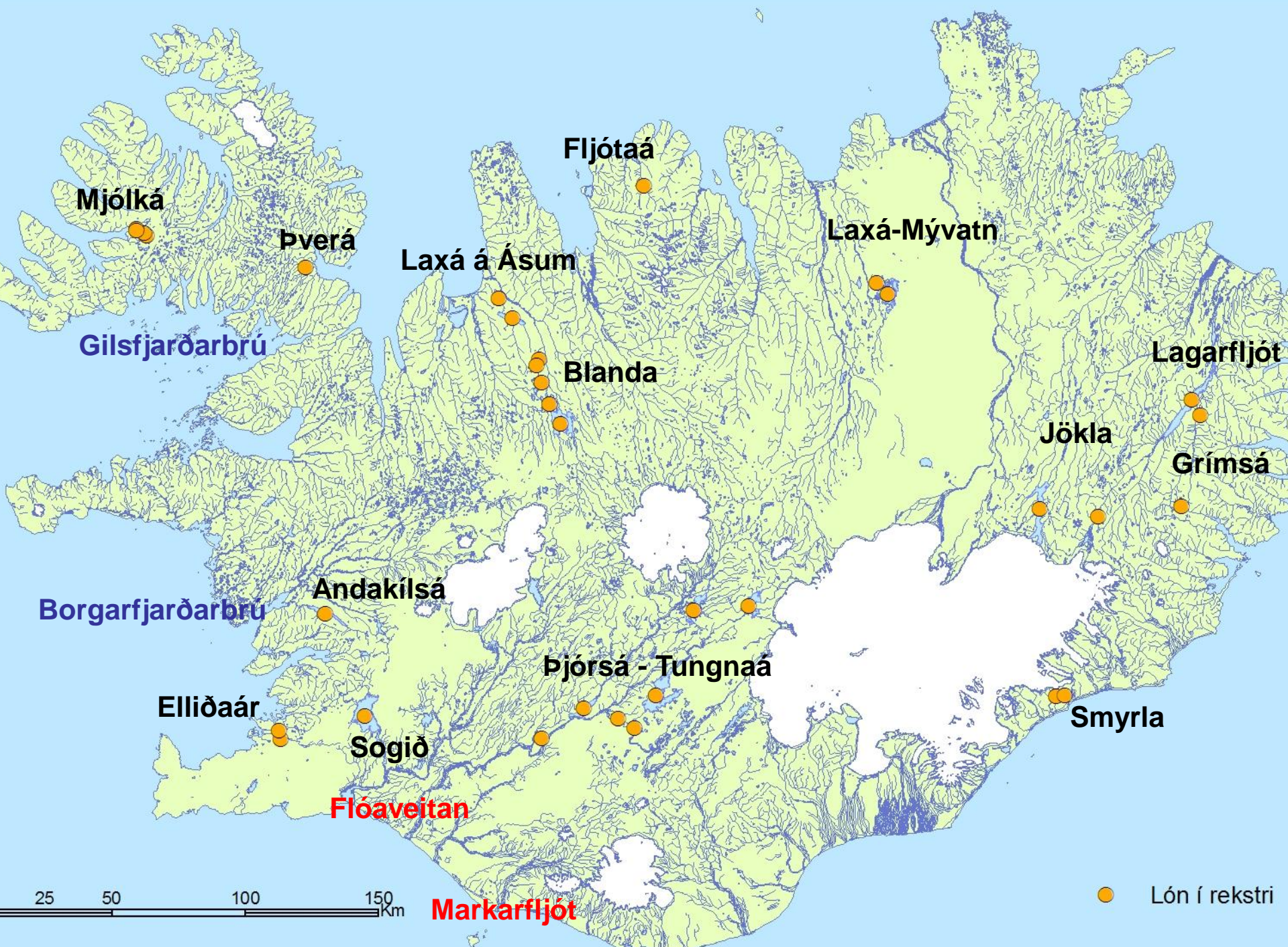
- i) Yfirborðsvatnshlotin á vatnasviðaumdæminu skulu flokkuð í einn af eftirtöldum flokkum yfirborðsvatns – ár, stöðuvötn, árósavatn eða strandsjó – eða sem manngerð yfirborðsvatnshlot eða mikið breytt yfirborðsvatnshlot
- v) Að því er varðar manngerð yfirborðsvatnshlot og mikið breytt yfirborðsvatnshlot skal aðgreiningin gerð í samræmi við lýsa (e. descriptors) sem eiga við um hvern þann flokk yfirborðsvatns sem mest líkist mikið breytta eða manngerða vatnshlotinu sem um ræðir

Viðauki V – Ástand yfirborðsvatns

Gæðapættir til flokkunar á vistfræðilegu ástandi

- Manngerð og mikið breytt yfirborðsvatnshlot
Gæðapættir, sem eiga við um
manngerð og mikið breytt yfirborðsvatnshlot,
skulu vera þeir sem eiga við um sérhvern
þeirra fjögurra framangreindra flokka
náttúrulegs yfirborðsvatns sem líkist helst
mikið breytta eða manngerða vatnshlotinu
sem um ræðir

Skimun og skráning

- Ef rökstudd ástæða er til að ætla að markmið um gott ástand náist ekki í breyttu vatnakerfi þarf að fara í gegnum skráningarferli á einstökum vatnshlotum (1. stigs greining skv. 5. gr. fyrir 22. desember 2010)
- Náttúrulegt eða manngert ?
- Er um breytingar að ræða á formi eða vatnafari ?
- Lýsing á umtalsverðum breytingum
- Svo mikil breyting að ekki verði aftur snúið ?
- Er vatnshlotið mikið breytt ?
- Er hægt að ná markmiðum með betri hætti ?

Viðmið og umhverfisviðföng

- Ákvarða viðunandi “maximum ecological potential” með hliðsjón af sambærilegum vatnshlotum og athuga mögulegar mótvægisaðgerðir án þess að stofna ávinningi af breytingunum í hættu eða hafa víðtækari umhverfisáhrif (Vistgæði metin fyrir 22.12.2012)
- Skilgreina “good ecological potential” sem er ekki verulega frábrugðið “maximum ecological potential”
- Umhverfisviðföng ráðast af viðkomandi vatnakerfi, en viðmiðin af nærtækasta vatnshloti af sama toga

Þakkir

- Hákon Aðalsteinsson og Gunnar Steinn Jónsson fyrir fordæmi og innblástur
- Vatnamælingar fyrir tækniaðstoð